CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **M-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny ***Formuła 2023***

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
MWOP-R0-**100**-2305

DATA: **10 maja 2023 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

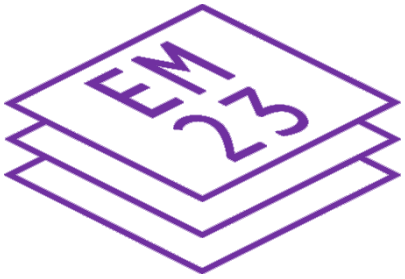
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 29 stron (zadania 1–21).
   Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL
   i przyklej naklejkę z kodem.
3. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora. Tabelki są
   umieszczone na marginesie przy każdym zadaniu.
8. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na następnych stronach.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 1.

Rysunki. O zachowaniu młodej osoby

Tekst. O jednej z reguł wywierania wpływu na zachowania ludzi

Podobnie jak inne narzędzia wpływu[,] reguła niedostępności żeruje na naszej skłonności chodzenia na skróty. […] Z doświadczenia wiemy, że rzeczy trudne do uzyskania są zwykle cenniejsze od tych, które są dostępne bez żadnych ograniczeń […]. Dlatego też informacja o stopniu dostępności jakiegoś przedmiotu czy jakiejś możliwości może być łatwą do wykorzystania przesłanką oceny ich wartości. Źródłem oddziaływania reguły niedostępności jest więc prosty fakt, że na ogół mamy rację, kiedy traktujemy rzeczy mało dostępne jako cenne […].

R. Cialdini, *Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka*, Sopot 2016, s. 161, 259.

1.1. 0–1

Zadanie 1.1. (0–1)

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Zachowanie młodej osoby zilustrowane na rysunkach jest przykładem postawy nonkonformistycznej*.

Argument – ……

……

……

Kontrargument – ……

……

……

1.2. 0–1

Zadanie 1.2. (0–1)

Uzasadnij, że zachowanie młodej osoby zilustrowane na rysunkach nie jest przykładem działania reguły opisanej w tekście.

……

……

……

……

Zadanie 2.

O jednym ze zjawisk społecznych

Jednostki i grupy zajmujące niższe pozycje społeczne mają ograniczony dostęp do lepszego wykształcenia, pracy, opieki zdrowotnej i kultury. Dzieci pochodzące z tych grup narażone są na dziedziczenie niekorzystnego położenia. Ubóstwo przyczynia się do […] obniżenia poczucia wartości, poczucia deprywacji i niemożności zaspokojenia potrzeb życiowych, dezintegracji rodziny, rozwoju przestępczości, nierównego startu życiowego, pogorszenia stanu zdrowia, marginalizacji w życiu społecznym i kulturalnym. […]
Zmianę i możliwość nadrobienia deficytów najbardziej utrudniają im jednak nie warunki socjalne, a problemy emocjonalne: brak wiary w siebie, niskie poczucie sprawczości, bezradność, niedojrzałość, poczucie krzywdy, nieufność, brak wzorców, nieumiejętność systematycznego działania.

E. Dallemura, *Dziedziczenie* […], szansabialystok.pl

Zadanie 2.1. (0–1)

2.1.
0–1

Rozstrzygnij, czy zjawisko opisane w tekście jest związane ze stratyfikacyjną funkcją rodziny. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……

……

……

……

……

Zadanie 2.2. (0–1)

2.2.
0–1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście wyjaśniono

A. mechanizm eskalacji konfliktów międzygrupowych.

B. zasady rozwiązywania problemów społecznych.

C. przyczyny wykluczenia społecznego.

D. mechanizm kontroli społecznej.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 3.

Rodzaje społeczeństw

Opis 1.: [Jest] zwykle przeciwstawiane […] „społeczeństwu nowoczesnemu”. Termin ten […] zestawia razem szeroki zbiór społeczeństw [(od grup zbieracko-łowieckich poprzez społeczeństwa stanowe Europy)] i pociąga za sobą skojarzenia albo negatywne – z zacofaniem […], albo pozytywne – z mitycznym „złotym wiekiem”, w którym kultywowano wartości więzi rodzinnych i wspólnotowych.

Opis 2.: [Termin ten] odnosi się do społeczeństw, w których występuje m.in.: tendencja do zmniejszania się liczby ludności utrzymującej się z rolnictwa, zanik gospodarki naturalnej, przewaga maszyn, produkcji fabrycznej, [urbanizacja oraz upowszechnianie się umiejętności czytania i pisania].

Opis 3.: [Społeczeństwa, w których grupy] przenoszą się z miejsca na miejsce […], przemieszczają się po regularnych sezonowych szlakach pastwisk. [Warto jednak zaznaczyć, że charakter taki ma także wiele grup zbieracko-łowieckich, z kolei niektóre społeczeństwa zajmujące się hodowlą zwierząt praktykują życie osiadłe].

Słownik socjologii i nauk społecznych, red. G. Marshall, M. Tabin, Warszawa 2006, s. 212, 230, 349; encyklopedia.pwn.pl

3.1. 0–1

Zadanie 3.1. (0–1)

Do każdego z podanych opisów przyporządkuj nazwę właściwego typu społeczeństwa. Odpowiedzi wybierz spośród: industrialne, nomadyczne, tradycyjne, zbieracko-łowieckie.

Opis 1. – ……..

Opis 2. – ……..

Opis 3. – ……..

3.2. 0–1–2

Zadanie 3.2. (0–2)

Przedstaw trzy cechy odróżniające typ społeczeństwa z opisu 2. od społeczeństwa poprzemysłowego.

- ……

……

- ……

……

- ……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 4.

O FIO i wykorzystaniu jego środków – plakat kampanii stowarzyszenia Sapere Aude

Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) to rządowy program dotacyjny dla organizacji pozarządowych […]. Dotację można otrzymać na projekt społeczny. Zakres możliwych do zrealizowania działań obejmuje wszystkie obszary działalności pożytku publicznego.

www.niw.gov.pl; www.um.lomza.pl

Zadanie 4.1. (0–1)

4.1.
0–1

Przedstaw korzyści – dla każdej z podanych kategorii osób – wynikające z realizacji kampanii, której elementem był przedstawiony plakat.

Korzyść dla twórców kampanii – ……

……

……

Korzyść dla docelowych odbiorców kampanii – ……

……

……

Zadanie 4.2. (0–1)

4.2.
0–1

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Cel kampanii, której elementem był przedstawiony plakat, dotyczy partycypacji wyborczej.	**P**	**F**
2.	Przedstawiony plakat można potraktować jako jeden z instrumentów socjalizacji wtórnej jego odbiorców.	**P**	**F**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 5.

Tekst 1. O postrzeganiu Afryki

[Autor] odgranicza się od otaczającej go przestrzeni, nie ma wzajemnego przenikania się (jest wpływ, oddziaływanie z zachowaniem bezpiecznego – strategicznie dalekiego – dystansu). „Europejczycy patrzą na Afrykę, sami pozostając niewidzialnymi". Pisarz nie traci konturów – grubą kreską odcina się od afrykańskiego krajobrazu. Afryka […] obserwowana jest z bezpiecznej odległości, zza parkanów, ogrodzeń, hotelowych tarasów, ogrodów misyjnych. „Kosztowana", „smakowana" w rozmowach z innymi europejskimi podróżnikami, misjonarzami, kolonizatorami pozostaje w swej tajemnicy nienaruszona, dzika, groźna, nieokiełznana – nieznana, niepoznana, i nadal fascynuje. A przedmiotem poznania […] staje się Afryka […] oswojonych krajobrazów, których „dzikość"[,] ujęta w ramy, obserwowana być może ze specjalnie przygotowanych punktów widokowych („dzikość" jest przyjmowana w odpowiednich dawkach, takich, by móc wciąż odbierać egzotyczne wrażenia, a jednocześnie wyeliminować możliwość „bycia zaskoczonym", by uniknąć jakiegokolwiek niebezpieczeństwa).

H. Witek, *Wizerunek obcego w literaturze polskiej. Kultury afrykańskie w relacjach* […], Katowice 2007, s. 17–18.

Tekst 2. O współczesnej turystyce

[W] większości przypadków turyści nie są zainteresowani [kontaktem kulturowym z tubylcami, a] korzystają jedynie z przestrzeni, która znajduje się nad odpowiednio ciepłym morzem […]. Ci z turystów, którzy są zainteresowani otoczeniem swojego kurortu, mogą wziąć udział w tzw. fakultatywnych wycieczkach, [których trasy] wiodą po najbardziej znanych atrakcjach, wpisujących turystów i ich doświadczenia w potoczny zakres wiedzy o danym obszarze. […] Do opisu tego rodzaju doświadczeń socjologowie używają m.in. kategorii tzw. bańki środowiskowej. Jest to przestrzeń otaczająca turystę przez cały czas jego pobytu w obcym kulturowo […] miejscu, które dzięki całemu szeregowi zabiegów staje się […] mniej uciążliwe i [bardziej] przyjazne turyście. I tak[,] przebywa on głównie w klimatyzowanych wnętrzach – począwszy od samolotu, poprzez autobusy, hotele, restauracje, a nawet centra turystyczne […]. Zauważalna jest ścisła izolacja turystów od lokalnego środowiska – im bardziej szczelna, tym lepiej […].

J. Isański, *Podróżni i tubylcy. Co ich łączy?*, www.polityka.pl

5.1. 0–1

Zadanie 5.1. (0–1)

Uzasadnij, że określenie użyte w tekście 2. – *bańka środowiskowa* – można odnieść do sposobu postrzegania Afryki przedstawionego w tekście 1.

……

……

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 5.2. (0–1)

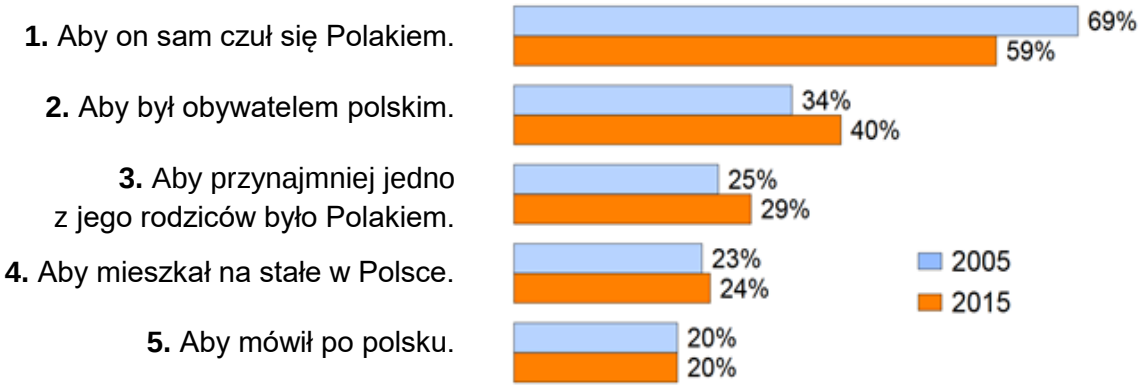
5.2.
0–1

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	*Bańka środowiskowa*, o której mowa w tekście 2., prowadzi do szerokiej wymiany międzykulturowej i współpracy rozwojowej.	**P**	**F**
2.	*Bańka środowiskowa*, o której mowa w tekście 2., prowadzi do eliminacji stereotypowego postrzegania odmiennych kultur.	**P**	**F**

Zadanie 6.

Wykres. Cechy konieczne, aby uznać kogoś za Polaka (5 najczęstszych wyborów badanych)

Badani mieli wybrać z podanej listy dwie cechy.

Na podstawie: *Tożsamość narodowa i postrzeganie praw mniejszości narodowych i etnicznych*, „Komunikat z Badań CBOS" 2015, nr 106, s. 6.

Zadanie 6.1. (0–1)

6.1.
0–1

Na podstawie wykresu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W każdym z badań większość respondentów wskazywała na kryterium autoidentyfikacji w kwestii uznawania kogoś za Polaka.	**P**	**F**
2.	W 2015 roku 24% respondentów wybrało cechę powodującą, że przedstawicieli Polonii nie można byłoby uznać za Polaków.	**P**	**F**

Zadanie 6.2. (0–1)

6.2.
0–1

Rozstrzygnij, który z wyborów respondentów (spośród 1–5) należy uznać za wskazujący na poparcie politycznej koncepcji narodu. Odpowiedź uzasadnij.

Numer wyboru – ……

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 7.

Tekst 1. O jednym z typów obrzędów

Życie jednostki niezależnie od typu społeczności zasadza się na sukcesywnym przechodzeniu z jednej grupy wieku do drugiej, od jednego typu zajęć do drugiego. Tam, gdzie ten podział jest wyraźny, przejściu towarzyszą specjalne akty, którym w naszych społeczeństwach odpowiada na przykład tradycja terminowania u mistrza danego rzemiosła […]. Każda zmiana w życiu jednostki zawiera współoddziaływanie sfery *profanum* i sfery *sacrum* […]. Każdemu z tych etapów towarzyszą ceremonie. Ich cel jest niezmienny: przeprowadzić jednostkę z jednego ściśle określonego stanu do drugiego – równie ściśle zdefiniowanego.

A. van Gennep, *Obrzędy* […]. *Systematyczne studium ceremonii*, Warszawa 2006, s. 30.

Tekst 2. O świętowaniu przez Łemków

W związku z rozproszeniem Łemków niemal zanikł zwyczaj chodzenia po domach grup kolędniczych, które przedstawiały „wertep" (jasełka), śpiewały kolędy i składały domownikom życzenia. Zauważalne są jednak próby odrodzenia chodzenia „z wertepem". Na Ziemi Lubuskiej interesującym przykładem jest założony przez Sylwestra Madzelana […] zespół kolędniczy obejmujący mieszkańców Międzyrzecza i okolic. Jego członkowie, poczynając od drugiego dnia świąt, odwiedzali łemkowskie rodziny […]. Powstały ponadto młodzieżowe grupy kolędnicze […]. Nawet w rodzinach [niepraktykujących] wskazane jest uczestnictwo w nabożeństwie chociaż pierwszego dnia [świąt].

M. Pecuch, *Tożsamość kulturowa Łemków w zachodniej Polsce i na Ukrainie. Studium porównawcze*, Gorzów Wielkopolski 2009, s. 101.

Tekst 3. O nadawaniu imion wśród Łemków

Narodziny dziecka wiążą się nierozerwalnie z wyborem dla niego imienia. Jak podaje E. Wolnicz-Pawłowska[,] do XIX wieku większość imion […] miała pochodzenie chrześcijańskie, z dawnych imion słowiańskich ostały się głównie te, które zaakceptował Kościół jako imiona świętych i błogosławionych. […] Przed wojną nadal powszechne było nadawanie dzieciom imion figurujących w kalendarzu liturgicznym, gdy rodzice chcieli ochrzcić imieniem, które nie miało swojego świętego patrona, kapłan domagał się wyboru nowego imienia. […] Imiona występujące tradycyjnie wśród Łemków można określić chociażby według spisów przesiedleńców […]. Od lat siedemdziesiątych [XX w.] coraz częściej zaczyna się spotykać wśród łemkowskich dzieci imiona polskie, niespotykane wcześniej na Łemkowszczyźnie […]. Uroczyste nadanie imienia jest nierozerwalnie związane z ceremonią chrztu.

M. Pecuch, *Tożsamość kulturowa Łemków w zachodniej Polsce i na Ukrainie. Studium porównawcze*, Gorzów Wielkopolski 2009, s. 103–104.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

7.1. 0–1

Zadanie 7.1. (0–1)

Rozstrzygnij, który z obrzędów (opisany w tekście 2. czy w tekście 3.) jest przykładem typu obrzędu przedstawionego w tekście 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – obrzęd opisany w tekście …..

Uzasadnienie – ……..…….

……..……

……..……

……..……..

……..……

……..……..

Zadanie 7.2. (0–1)

7.2.
0–1

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Łemkowszczyzna (nazwa podkreślona w tekście 3.) to część Ziemi Lubuskiej (nazwa podkreślona w tekście 2.).	**P**	**F**
2.	Mniejszość, której dotyczą teksty 2. i 3., ma w Polsce status prawny mniejszości etnicznej.	**P**	**F**

Zadanie 7.3. (0–1)

7.3.
0–1

Dokończ zdanie – podaj nazwę właściwego Kościoła nierzymskokatolickiego.

Mniejszość, której dotyczą teksty 2. i 3., odbywała na ogół obrzęd przedstawiony w tekście 3. w Kościele rzymskokatolickim obrządku bizantyjsko-ukraińskiego (zwanym często także Kościołem greckokatolickim) lub w ……..……

…….. .

Zadanie 7.4. (0–1)

7.4.
0–1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Informacja wskazana w przedostatnim zdaniu tekstu 3. (o wypieraniu imion łemkowskich przez polskie) jest przykładem

A. akulturacji.

B. ksenofobii.

C. stygmatyzacji.

D. autochtonizacji.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 8.

Tabela 1. Oceny działalności izb parlamentu dokonywane przez społeczeństwo polskie w 2019 i 2020 roku

		Wskazania respondentów według terminów badań (w %)														
		2019							2020							
Instytucja	Ocena	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	V	VI	VII	VIII	IX
Sejm RP	dobra	35	32	37	34	32	45	37	34	35	37	31	34	35	36	30
	zła	48	49	46	50	51	39	47	50	50	47	55	53	51	50	52
Senat RP	dobra	36	32	34	34	32	39	40	35	38	35	32	34	38	36	36
	zła	38	42	40	41	42	35	30	37	39	44	50	48	42	44	40

Tabela 2. Potencjalne elektoraty a ocena działalności Sejmu RP we wrześniu 2020 roku

Na listę którego ugrupowania będzie Pan(i) głosować w wyborach do Sejmu RP?	Ocena działalności Sejmu RP (w %)	
	dobra	zła
Prawo i Sprawiedliwość (koalicja Zjednoczonej Prawicy)	60	24
Koalicja Obywatelska	10	85
Lewica	8	80
Konfederacja Wolność i Niepodległość	14	71

Na podstawie: *Oceny działalności instytucji publicznych*, „Komunikat z Badań CBOS" 2020, nr 121, s. 1, 3
(w obu tabelach pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć").

8.1.
0–1

Zadanie 8.1. (0–1)

Uwzględniając kwestię przynależności politycznej większości posłów na Sejm RP, wyjaśnij zróżnicowanie oceny działalności tej izby parlamentu ze względu na preferencje wyborcze respondentów.

……

……

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 8.2. (0–1)

8.2.
0–1

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących przedstawionych badań. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Między marcem a wrześniem 2020 roku odsetek złych ocen działalności Sejmu RP wzrósł o 5%.	**P**	**F**
2.	W ostatnim półroczu 2019 roku odsetek dobrych ocen działalności Senatu RP systematycznie wzrastał.	**P**	**F**

Zadanie 9.

Przepisy prawne art. 51 konstytucji Niemiec

(1) Bundesrat składa się z członków rządów krajów związkowych, które ich powołują i odwołują. Mogą oni być zastępowani przez innych członków swoich rządów.
(2) Każdy kraj posiada co najmniej trzy głosy, kraje, których liczba mieszkańców przekracza dwa miliony[,] posiadają cztery głosy, kraje, których liczba mieszkańców przekracza sześć milionów – pięć głosów, kraje, których liczba mieszkańców przekracza siedem milionów – sześć głosów.
(3) Każdy kraj może delegować tylu członków, ile ma głosów. Głosy jednego kraju muszą być oddawane zgodnie i tylko przez obecnych członków lub ich zastępców.

Konstytucja Niemiec, Warszawa 2008.

Zadanie 9.1. (0–2)

9.1.
0–1–2

Wyjaśnij, na czym polegają różnice w sposobie powoływania członków Bundesratu i Senatu RP oraz w koncepcji mandatu przysługującego tym członkom.

Sposób powoływania – ……

……

……

……

Koncepcja mandatu – ……

……

……

Zadanie 9.2. (0–1)

9.2.
0–1

Odwołując się do podstawowych zasad ustroju terytorialno-prawnego Niemiec i Polski, wyjaśnij, z czego wynikają różnice w sposobie kreowania Bundesratu i Senatu RP.

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

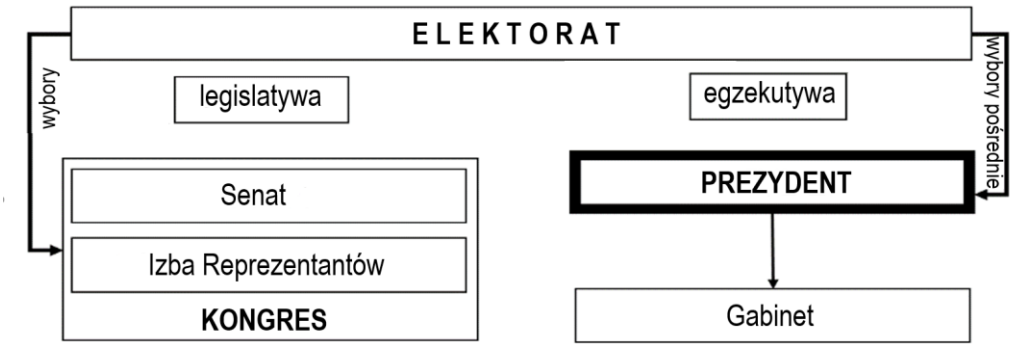
Zadanie 10.

Fragmenty konstytucji państwa 1.

Art. 6. Prezydent Republiki jest wybierany na 5 lat w wyborach powszechnych […].
Art. 8. Prezydent Republiki powołuje premiera. Decyzję o odwołaniu go z funkcji podejmuje w wyniku złożenia przez premiera dymisji rządu. Na wniosek premiera powołuje innych członków rządu i ich odwołuje.
Art. 9. Prezydent Republiki przewodniczy Radzie Ministrów.
Art. 21. Premier kieruje działalnością rządu. […] może przewodniczyć w zastępstwie Prezydenta Republiki Radzie Ministrów, na podstawie wyraźnego upoważnienia […].
Art. 50. W przypadku gdy Zgromadzenie Narodowe uchwali wotum nieufności […], premier składa Prezydentowi Republiki dymisję rządu.

Konstytucja […], Warszawa 2005.

Schemat. Egzekutywa i legislatywa na szczeblu federalnym w państwie 2.

Na podstawie: *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2017, t. II, s. 275.

10.1. 0–1

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj nazwy państw, których systemów politycznych dotyczą przedstawione materiały.

Nazwa państwa 1. – ……....

Nazwa państwa 2. – ……....

10.2. 0–1–2

Zadanie 10.2. (0–2)

Uzupełnij tabelę – wyjaśnij, na czym polega różnica między przedstawionymi systemami politycznymi państw (1. i 2.) w każdym z podanych aspektów.

Sposób wyboru głowy państwa	
Struktura egzekutywy	
Odpowiedzialność polityczna egzekutywy	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 11.

Fragment projektu konstytucji (tzw. projekt obywatelski NSZZ „Solidarność” z 1994 roku)

Artykuł 67

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, senatorom, Prezydentowi i Rządowi. Inicjatywę ustawodawczą posiadają także najbardziej reprez[en]tatywne związki zawodowe na zasadach określonych w ustawie.
2. Projekt może być wniesiony do Sejmu także w formie wniosku obywatelskiego, podpisanego przez co najmniej 200 000 wyborców. O ważności wniosku obywatelskiego rozstrzyga Trybunał Konstytucyjny.
3. Prawo wnoszenia poprawek do projektów ustaw w czasie rozpatrywania ich przez Sejm przysługuje wnioskodawcy, Rządowi i posłom.

Artykuł 68

1. Sejm może, ustawą podjętą bezwzględną większością głosów, na wniosek Rządu, upoważnić go do wydawania dekretów z mocą ustawy.

www.solidarnosc.org.pl

Zadanie 11.1. (0–2)

11.1.
0–1–2

Wyjaśnij, na czym polegają różnice w zakresie inicjatywy ustawodawczej między rozwiązaniami z przytoczonego fragmentu projektu konstytucji a tymi określonymi w obecnie obowiązującej *Konstytucji RP*.

- ……
  ……
  ……
- ……
  ……
  ……
- ……
  ……
  ……

Zadanie 11.2. (0–1)

11.2.
0–1

Rozstrzygnij, czy w projekcie konstytucji, którego fragment przytoczono, przyznano Radzie Ministrów RP („Rządowi”) większe uprawnienia w zakresie tworzenia prawa, niż ma ona według obecnie obowiązującej *Konstytucji RP*. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 12.

Fragment uchwały budżetowej

UCHWAŁA NR XXXIV/340/2018
[NAZWA 1. ORGANU SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO] Gietrzwałd*
z dnia 18 stycznia 2018 r.
w sprawie uchwalenia budżetu gminy Gietrzwałd na rok 2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym […] uchwala, co następuje:
§ 1.1. Dochody budżetu gminy w wysokości 34 009 309,24 zł, […] w tym z tytułu dotacji i środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 2 i 3 – 4 844 633,14 zł.
2. Na łączne dochody składają się dochody bieżące w wysokości 28 856 799,30 zł, w tym z tytułu dotacji i środków […] – 57 123,20 zł oraz dochody majątkowe w wysokości 5 152 509, 94 zł, w tym z tytułu dotacji i środków […] – 4 787 509,94 zł.
§ 2.1. Wydatki budżetu gminy w wysokości 38 843 553,75 zł. […] z czego:
a) wydatki bieżące w wysokości 28 815 238,15 zł […]
b) wydatki majątkowe w wysokości 10 028 315,60 zł […]
§10. Wykonanie Uchwały powierza się **[NAZWA 2. ORGANU SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO]** […].

edzienniki.olsztyn.uw.gov.pl

* Gietrzwałd – wieś w powiecie olsztyńskim, siedziba gminy Gietrzwałd.

12.1. 0–1

Zadanie 12.1. (0–1)

Uzupełnij przytoczony fragment uchwały budżetowej – wpisz właściwe nazwy organów samorządu terytorialnego (1. i 2.).

Nazwa organu 1. – ……

Nazwa organu 2. – ……

12.2. 0–1

Zadanie 12.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w uchwale budżetowej, której fragment przytoczono, założony jest deficyt budżetowy. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……...

……...

……...

……...

……...

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 13.

Fragment wyroku jednego z trybunałów z siedzibą w Strasburgu

[…] art. 5 ust. 1 Konwencji, który stanowi[,] co następuje:
„1. Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem […] zgodnego z prawem pozbawienia wolności osoby […] umysłowo chorej […]”.
[…] Skarżący twierdził, że umieszczenie go w domu pomocy społecznej stanowiło naruszenie art. 5 ust. 1 Konwencji. […] W szczególności, skarżący nie mógł swobodnie opuścić domu opieki. Tylko jego przedstawiciel ustawowy mógł wystąpić do kierownictwa zakładu o wydanie mu przepustki. […] Nieuprawniona nieobecność skarżącego w zakładzie zostałaby zgłoszona na policję. Z uwagi na to skarżący pozostawał pod całkowitą kontrolą domu pomocy społecznej.
[…] Z subiektywnego punktu widzenia pobyt skarżącego w domu pomocy społecznej powinien zostać uznany za pozbawienie go wolności, ponieważ skarżący nigdy nie wyraził zgody na umieszczenie go w zakładzie opiekuńczym, nigdy też nie zwrócono się do niego o wyrażenie swojego zdania w tej kwestii. […]

Z TYCH WZGLĘDÓW TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE
1. Uznaje skargę za dopuszczalną;
2. Stwierdza, że nastąpiło naruszenie art. 5 ust. 1 Konwencji.

Sprawa Kędzior przeciwko Polsce (skarga nr 45026/07) – wyrok z 16.10.2012 r., trybunal.gov.pl

Zadanie 13.1. (0–1)

13.1.
0–1

Rozstrzygnij, czy wyrok, którego fragment przytoczono, został wydany w sprawie naruszania praw i wolności człowieka zaliczanych do drugiej generacji. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……...

……...

……...

……...

……...

Zadanie 13.2. (0–1)

13.2.
0–1

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wyrok, którego fragment przytoczono, wydał Europejski Trybunał Praw Człowieka, funkcjonujący w systemie ochrony praw człowieka Rady Europy.	**P**	**F**
2.	Konwencja, do której odwołano się w przytoczonym fragmencie wyroku, to *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności* z 1950 roku, zwana często także *Europejską Konwencją Praw Człowieka*.	**P**	**F**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 14.

Przepisy prawne z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 8. § 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.
Art. 11. Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2023 r.).

14.1. 0–1

Zadanie 14.1. (0–1)

Podaj nazwę kodeksu, w którym znajdują się przytoczone przepisy prawne.

……

14.2. 0–1

Zadanie 14.2. (0–1)

Wyjaśnij, na czym polega różnica między instytucjami prawa, których nazwy podkreślono w przytoczonych przepisach prawnych.

……

……

……

……

……

……

Zadanie 15.

Przepisy prawne z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 180. § 1. Pracownicy przysługuje urlop macierzyński w wymiarze:
1) 20 tygodni – w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie […].
§ 2. Przed przewidywaną datą porodu pracownica może wykorzystać nie więcej niż 6 tygodni urlopu macierzyńskiego.
§ 3. Po porodzie przysługuje urlop macierzyński niewykorzystany przed porodem aż do wyczerpania wymiaru, o którym mowa w § 1.
§ 4. Pracownica, po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego, ma prawo zrezygnować z pozostałej części tego urlopu i powrócić do pracy, jeżeli:
1) pozostałą część urlopu macierzyńskiego wykorzysta pracownik – ojciec wychowujący dziecko;
2) przez okres odpowiadający okresowi, który pozostał do końca urlopu macierzyńskiego, osobistą opiekę nad dzieckiem będzie sprawował ubezpieczony – ojciec dziecka, który w celu sprawowania tej opieki przerwał działalność zarobkową.
§ 5. Pracownikowi – ojcu wychowującemu dziecko przysługuje, w przypadku rezygnacji przez ubezpieczoną – matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego po wykorzystaniu przez nią tego zasiłku za okres co najmniej 14 tygodni po porodzie, prawo do części urlopu macierzyńskiego przypadającej po dniu rezygnacji przez ubezpieczoną – matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Art. 182^3. § 1. Pracownik – ojciec wychowujący dziecko ma prawo do urlopu ojcowskiego w wymiarze do 2 tygodni […].

Dz.U. 1974, nr 24, poz. 141, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2023 r.).

Opisy sytuacji

Joanna od czterech lat współpracuje ze znanym wydawnictwem edukacyjnym. Pisanie testów i kart pracy stało się dla niej jedynym źródłem utrzymania, a wykonywała to wyłącznie na podstawie zawieranych każdorazowo umów o dzieło. Joanna jest w ciąży i oczekuje narodzin swojego drugiego dziecka. Termin porodu się zbliża – Joanna postanowiła wystąpić o urlop macierzyński na 4 tygodnie przed przewidywaną datą porodu.

Adam pracuje – na podstawie umowy o pracę – jako urzędnik. Jego żona, po 15 tygodniach przebywania na urlopie macierzyńskim, postanawia wrócić do pracy na stanowisko dyrektora publicznej szkoły podstawowej w Łomży. Adam wykorzystał już przysługujący mu urlop ojcowski.

Zadanie 15.1. (0–1)

15.1.
0–1

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Przytoczone przepisy prawne pochodzą z *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*.	**P**	**F**
2.	Ewentualna sprawa sądowa związana z przytoczonymi przepisami prawnymi toczyłaby się według norm postępowania cywilnego.	**P**	**F**

Zadanie 15.2. (0–1)

15.2.
0–1

Rozstrzygnij, czy Joannie przysługuje prawo do urlopu macierzyńskiego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

……..……

……

Zadanie 15.3. (0–1)

15.3.
0–1

Rozstrzygnij, czy Adamowi – jako ojcu – przysługuje część urlopu macierzyńskiego niewykorzystana przez jego żonę. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

……

……..……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 16.

Informacje o podróżach

Informacja 1.: Angel jest obywatelem Hiszpanii. Chce odwiedzić przyjaciół w jednym z państw wyspiarskich Europy Zachodniej.
Informacja 2.: Anna jest obywatelką Polski pracującą w Brukseli. Wybiera się w podróż służbową do jednego z państw skandynawskich.
Informacja 3.: Henrik jest obywatelem Włoch. Wybiera się z wizytą do rodziny swego ojca mieszkającej w jednym z państw bałtyckich.

Fragment mapy politycznej Europy
(państwa będące celami podróży oznaczono na mapie odpowiednimi numerami)

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

16.1. 0–1–2

Zadanie 16.1. (0–2)

Uzupełnij tabelę – do każdej informacji dopisz nazwę państwa będącego celem podróży oraz określ, czy to państwo jest członkiem Unii Europejskiej (zaznacz TAK albo NIE).

	Nazwa państwa	Członkostwo w UE	
Informacja 1.		TAK	NIE
Informacja 2.		TAK	NIE
Informacja 3.		TAK	NIE

16.2. 0–1

Zadanie 16.2. (0–1)

Wskaż osobę, która po przybyciu do państwa będącego celem podróży zostanie poddana regularnej kontroli granicznej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – osoba z informacji nr ……

Uzasadnienie – ……

……

……

Zadanie 17.

O instytucjach Unii Europejskiej

Przepisy dotyczące instytucji 1.: [P]ełni, wspólnie z Radą, funkcje prawodawczą i budżetową. Pełni funkcje kontroli politycznej i konsultacyjne zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach. […] W skład [tej instytucji] wchodzą przedstawiciele obywateli Unii […] wybierani na pięcioletnią kadencję w powszechnych wyborach bezpośrednich […].

Przepisy dotyczące instytucji 2.: [O]rzeka zgodnie z Traktatami [m.in.] w zakresie skarg wniesionych przez Państwa Członkowskie [oraz] w sprawie wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez instytucje [Unii]. Sędziowie i rzecznicy generalni [tej instytucji są] mianowani za wspólnym porozumieniem […] na okres sześciu lat.

Przepisy dotyczące instytucji 3.: [N]adzoruje stosowanie prawa Unii […]. Wykonuje budżet i zarządza programami. Pełni funkcje koordynacyjne, wykonawcze i zarządzające, zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach. […] Kadencja […] wynosi pięć lat. [Członkowie są] wybierani na podstawie sugestii zgłaszanych przez Państwa Członkowskie […].

Dz.U. UE 2007/C, 306/01.

Zadanie 17.1. (0–2)

17.1.
0–1–2

Do przepisów prawnych dotyczących danej instytucji Unii Europejskiej dopisz nazwę tej instytucji.

Instytucja 1. – ……

Instytucja 2. – ……

Instytucja 3. – ……

Zadanie 17.2. (0–1)

17.2.
0–1

Wyjaśnij, na czym polega różnica w legitymizacji instytucji, których dotyczą przytoczone przepisy prawne.

……

……

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 18.

O Republice Chińskiej na Tajwanie

Pełniąca […] funkcję [prezydenta] od 2016 r., Tsai Ing-wen[,] jest przeciwna zbliżeniu z ChRL, a wśród członków jej ugrupowania (Demokratycznej Partii Postępowej) są zwolennicy proklamowania niepodległego państwa tajwańskiego. Formalnie rzecz biorąc, od 1949 r. do dziś na Tajwanie mamy bowiem do czynienia z Republiką Chińską […]. Dziś to Republika Chińska nie jest uznawana przez większość państw świata – choć równocześnie wiele z nich utrzymuje z Tajwanem relacje. Ale poniżej poziomu oficjalnego uznania, by nie drażnić Pekinu. Ten traktuje bowiem wyspę jako zbuntowaną prowincję […].

P. Bernardyn, *Tajwański ból głowy*, „Tygodnik Powszechny" 2021, nr 26 (3755), s. 40.

18.1. 0–1

Zadanie 18.1. (0–1)

Odnosząc się do cech państwa, sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Organizm polityczny, którego nazwę podkreślono w tekście, jest państwem*.

Argument – ……..……..

……...…….

……

Kontrargument – ……..……..

……...…….

……

18.2. 0–1

Zadanie 18.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Terytorium, które ma podobny jak Tajwan status w prawie międzynarodowym, to

A. Cypr Północny.

B. Korea Południowa.

C. Sudan Południowy.

D. Macedonia Północna.

Zadanie 19.

Przemówienie z 2008 roku – fragment tekstu i fotografia

Gdy zainicjowałem ten przyjazd, niektórzy sądzili, że prezydenci będą się obawiać. Nikt się nie obawiał. Wszyscy przyjechali, bo Środkowa Europa ma odważnych przywódców. I chciałbym to powiedzieć nie tylko Wam, chciałbym to powiedzieć również tym z naszej wspólnej Unii Europejskiej, że Europa Środkowa, Gruzja, że cały nasz region będzie się liczył, że jesteśmy podmiotem. I my też wiemy świetnie, że dziś Gruzja, jutro Ukraina, pojutrze Państwa Bałtyckie, a później może i czas na mój kraj, na Polskę!

www.polskieradio.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

magazyn.wp.pl

Obok polskiego polityka stoją w kolejności (od lewej) ówcześni:
prezydent Ukrainy W. Juszczenko, prezydent Gruzji M. Saakaszwili,
prezydent Litwy V. Adamkus, prezydent Estonii T.H. Ilves i premier Łotwy I. Godmanis.

Zadanie 19.1. (0–1)

Podaj imię i nazwisko polityka, który wygłosił przemówienie zaprezentowane w materiałach źródłowych.

19.1.
0–1

……

Zadanie 19.2. (0–1)

Wyjaśnij kontekst przemówienia zaprezentowanego w materiałach źródłowych, odnosząc się do wydarzeń z 2008 roku.

19.2.
0–1

……

……

……

……

Zadanie 19.3. (0–1)

Uzasadnij, odnosząc się do wydarzeń z 2014 roku, że część obaw wyrażonych w przemówieniu zaprezentowanym w materiałach źródłowych się potwierdziła.

19.3.
0–1

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 20. (0–5)

Opis sprawy

Beata Jaskólska (zamieszkała przy ulicy Polnej 20a, 80-768 Gdańsk) zawarła 19 maja 2019 roku w Warszawie umowę przedwstępną na piśmie z Janiną Wróbel (zamieszkałą przy ulicy Myszkowskiej 100/12, 03-553 Warszawa), na mocy której Janina Wróbel miała sprzedać Beacie Jaskólskiej swoje – wskazane wyżej – mieszkanie warte 600 tys. złotych. Strony zgodnie postanowiły, że Beata Jaskólska wstępnie zapłaci Janinie Wróbel 60 tys. złotych, z czego 20 tys. tytułem zaliczki, a 40 tys. tytułem zadatku. Pozostała kwota miała zostać zapłacona po zawarciu umowy notarialnej. Poza podaniem sumy nie było w umowie unormowań dotyczących zadatku.
Do sfinalizowania umowy nie doszło z przyczyn leżących po stronie Janiny Wróbel. Beata Jaskólska otrzymała 23 września 2019 roku zwrot zaliczki. Ponieważ domagała się również zwrotu zadatku, próbowała ona skontaktować się z Janiną Wróbel, ale bez skutku. Janina Wróbel nie odpowiedziała także na wysłane 27 grudnia 2019 roku przedsądowe wezwanie do zapłaty.

Właściwość terytorialna sądów powszechnych dla adresów podanych powyżej

Gdańsk, ul. Polna: Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe (ul. 3 Maja 9A, 80-802 Gdańsk) i Sąd Okręgowy w Gdańsku (ul. Nowe Ogrody 30/34, 80-803 Gdańsk).
Warszawa, ul. Myszkowska: Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ (ul. Terespolska 15A, 03-813 Warszawa) i Sąd Okręgowy Warszawa-Praga (ul. Poligonowa 3, 04-051 Warszawa).

Przepisy prawne z kodeksów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej

– z zakresu prawa materialnego
Art. 394. § 1. W braku odmiennego zastrzeżenia umownego albo zwyczaju zadatek dany przy zawarciu umowy ma to znaczenie, że w razie niewykonania umowy przez jedną ze stron druga strona może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić i otrzymany zadatek zachować, a jeżeli sama go dała, może żądać sumy dwukrotnie wyższej.
§ 3. W razie rozwiązania umowy zadatek powinien być zwrócony, a obowiązek zapłaty sumy dwukrotnie wyższej odpada. To samo dotyczy wypadku, gdy niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności[,] albo za które ponoszą odpowiedzialność obie strony.

– z zakresu prawa procesowego
Art. 16. § 1. Sądy rejonowe rozpoznają wszystkie sprawy z wyjątkiem spraw, dla których zastrzeżona jest właściwość sądów okręgowych.
Art. 17. Do właściwości sądów okręgowych należą sprawy: […]
4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych […].
Art. 27. § 1. Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania.

Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93, z późn. zm.; Dz.U. 1964, nr 43, poz. 296, z późn. zm.
(stan prawny na 19 stycznia 2023 r.).

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Na podstawie podanych informacji oraz przytoczonych przepisów prawnych napisz – jako Beata Jaskólska – pozew związany ze zwrotem zadatku. Zachowaj formalny charakter pisma. Przedmiotem żądania w tej sprawie uczyń maksymalną sumę. Sformułuj także krótkie uzasadnienie pozwu, odnosząc się do odpowiednich przepisów prawa materialnego.

20.
0–1–2–3–4–5

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 21. (0–7)

Tabela. Wskaźniki Polski w jednym z indeksów demokracji

	2012	2020
1. Proces wyborczy i pluralizm	9,58	9,17
2. Zarządzanie publiczne	6,43	5,71
3. Partycypacja polityczna społeczeństwa	6,11	6,67
4. Postawy polityczne społeczeństwa	4,38	5,63
5. Wolności obywatelskie	9,12	7,06

Wartości przyznawane są przez ekspertów w skali 0–10, gdzie „10” oznacza wartość najlepszą z punktu widzenia demokracji. Każda z pozycji wskazanych w wierszach tabeli jest wypadkową wielu elementów. W pozycjach 3. i 4. były oceniane wyłącznie zachowania i/lub postawy społeczno-polityczne; w pozostałych pozycjach ważne miejsce w ocenie zajmowały także normy prawa konstytucyjnego.

Na podstawie: *Democracy Index 2012. Democracy at a standstill*, www.eiu.com; *Democracy Index 2020. In sickness and in health?*, www.eiu.com.

Fragment ekspertyzy na temat referendów lokalnych w Polsce

Referenda lokalne są jednym z podstawowych instrumentów demokracji bezpośredniej przewidzianych w polskim systemie prawnym. Odpowiedzialne budowanie społeczeństwa obywatelskiego w warunkach polskich musi odbywać się przy jednoczesnym promowaniu wykorzystywania przez lokalne społeczności tego typu głosowań. Niestety, obecny rozwój instytucji referendum należy uznać za niezadowalający.
W kadencji samorządu terytorialnego 2014–2018 odbyło się tylko 26 referendów w sprawach innych niż odwołanie organu jednostki samorządu terytorialnego, z czego w 13 przekroczono wymagany próg frekwencyjny. Odbyło się także 46 referendów lokalnych w sprawie odwołania organów [jednostek samorządu terytorialnego], w których decydowano o odwołaniu 45 organów wykonawczych i 15 organów stanowiących. Za ważne uznane zostały 4 głosowania w sprawie odwołania organów wykonawczych i 2 głosowania w sprawie odwołania organów stanowiących.
Niewielka liczba referendów, które dochodzą do skutku, niska frekwencja i rzadkie przypadki, że wynik referendum jest wiążący[,] wskazują na potrzebę zasadniczych zmian, zwiększających zainteresowanie tą formą sprawowania władzy i jej efektywność.

T. Zakrzewski, *Referendum lokalne: czas na reformę*, Łódź 2020, s. 18.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

21. 0–1–2–3–4–5–6–7

Scharakteryzuj uregulowania prawne dotyczące referendów lokalnych w Rzeczypospolitej Polskiej. Na ich podstawie rozważ, czy oceny i postulaty przedstawione w tekście odnoszą się do wskazanych instytucji prawnych, czy – do kwestii kultury politycznej społeczeństwa. W pracy wykorzystaj oba materiały źródłowe.

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2023

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2023

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2023

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/